

УДК 595.7+633.34

К. А. Малон¹⁷, магістрант
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

ШКІДНИКИ СОЇ В ННВЦ «ДОСЛІДНЕ ПОЛЕ» У 2013 Р.

Соя — важлива технічна культура. Вона посідає перше місце у світовому виробництві харчової рослинної олії, яку використовують у їжу і яка є сировиною для виробництва вищих сортів столового маргарину, лецитину. Із білків сої виробляють пластмаси, клей та інші вироби.

Із сої виготовляють понад 400 видів продукції. Білок та олію сої використовують у понад 1000 видах виробів кондитерської, харчової та молочної промисловості. Сою застосовують у текстильній, парфумерній, миловарній, поліграфічній та інших галузях промисловості.

Як кормову культуру сою використовують на зелений корм, сінаж, для виробництва трав'яного борошна, на силос.

Мета дослідження — вивчення видового складу шкідників сої, їх біології та шкідливості.

Дослідження проводили в ННВЦ «Дослідне поле» ХНАУ ім. В. В. Докучаєва у 2013 р.

Досліджувані сорти сої: Романтика й Аннушка.

У 2013 р. на посівах сої в ННВЦ «Дослідне поле» ХНАУ ім. В. В. Докучаєва були виявлені такі види шкідників.

Ґрунтові шкідники: личинки пластинчастовусих (хлібних жуків і хрущів), дротяники та несправжні дротяники, які пошкоджували переважно кореневу систему рослин.

Шкідники сходів: бульбочкові довгоносики. Найбільш численними були смугастий і щетинистий бульбочкові довгоносики. Жуки, що перезимували, «фігурно» об'їдали листки сходів сої. На деяких рослинах в основному по периметру поля вони повністю знищували першу пару листочків. Жуки пошкодили близько 4 % рослин по периметру поля зі сторони польової дороги на відстані до 3 м від краю поля. Молоді жуки, які з'явилися у другій декаді липня, об'їдали соковите листя верхнього і середнього ярусів рослин;

Сисні шкідники: клопи щитники (люцерновий щитник, ягідний щитник) та клопи сліпняки (лучний і польовий клопи). Заселеність ними посівів становила близько 3 екз/м².

Клопи щитники живилися соком молодих листків, стебел, бруньок, квіток, бобів і зерна. На місцях уколів утворювалися плями на зелених бобах і стеблах.

Клопи сліпняки заселяли сходи рослин, на яких живилися листочками і верхівками стебел та пагонів. Пошкоджені листочки деформувалися незначною мірою у другій декаді червня.

¹⁷Науковий керівник — Євтушенко М. Д., кандидат біологічних наук, професор.

Шкідники стебел. Заселеність стебел гусеницями стеблового метелика в липні становила близько 7 %.

Шкідники плодів. Бобова вогнівка. Заселеність бобів гусеницями бобової вогнівки перевищувала 1 %. Упродовж липня гусениці другого покоління живилися в бобах, грубо об'їдаючи насіння і навіть повністю його знищуючи, особливо на початку росту зав'язі. Гусениці переповзали і вгризалися в інші плоди після знищення насіння в попередньому.

Урожайність зерна сої сорту Аннушка, залежно від досліджуваних факторів змінювалася від 1,48 до 2,07 т/га, а в сорту Романтика цей показник становив 1,64–2,45 т/га.

УДК 632.4:635.9 - 022.342

**А. Б. Марченко, канд. с.- г. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет**

ФІТОСАНІТАРНИЙ МОНІТОРИНГ БІОЦЕНОЗІВ ОДНОРІЧНИХ КВІТКОВО-ДЕКОРАТИВНИХ РОСЛИН

У квітково-декоративному оформленні парків, садів, скверів, бульварів, вулиць та інших зелених устроїв віддають перевагу рослинам сезонного оформлення. Нині для облаштування клумб, рабаток, груп та інших елементів квітників використовують однорічники, які становлять 79 % від загальної кількості використаних декоративних рослин. Патогенні організми завдають значних збитків декоративному рослинництву. Різноманіття видів квітково-декоративних рослин у ботанічних садах і квітково-декоративних господарствах розширює спеціалізацію збудників.

Метою роботи було обстеження, виявлення й діагностика хвороб однорічних квітково-декоративних рослин в умовах відкритого ґрунту Київської області.

Упродовж 2008–2012 рр. нами було обстежено квіткові насадження та розсадники однорічних квітково-декоративних рослин Київської області Правобережного Лісостепу України. Обстеження здійснювали маршрутним методом за загально прийнятими у фітопатології методами (Наумова, 1973; Чумаков, 1974). Ідентифікацію збудників хвороб проводили в науково-дослідній лабораторії фітопатології Білоцерківського національного аграрного університету. Для встановлення збудників хвороб керувалися визначниками (Горленко, 1969; Пидопличко, 1977; Проценко, 1961; Прутенська, 1982).

У результаті маршрутного обстеження об'єктів садово-паркового господарства виявлено зміни органів рослин у вигляді плямистостей, нальотів, в'янення, загнивання, карликовості. Уражувалися всі органи рослин — коренева система, сходи, листя, стебла, суцвіття, пелюстки. Поширення хвороб відмічали на всіх етапах росту й розвитку рослин від сходів до воскової